

Pre začiatočníkov: HDP - Porovnanie HDP: tempo rastu a na obyvateľa

Táto stránka je súčasťou bloku [Štatistika pre začiatočníkov](#), v rámci Statistics Explained na stránke Eurostatu, kde sú štatistické ukazovatele a [pojmy](#) vysvetlené jednoduchým spôsobom, aby sa svet štatistiky stal zrozumiteľnejším pre žiakov i študentov, ako aj pre všetkých, ktorí majú záujem o štatistiku.

Tu uvidíme, ako je možné porovnávať HDP v čase a medzi ekonomikami spôsobom, ktorý zabráni tomu, aby sa robili nesprávne závery z dôvodu rozdielného počtu obyvateľstva, inflácie a rozdielov v cenových hladinách.

HDP nám dáva predstavu o veľkosti ekonomiky - v peňažnom vyjadrení.

Príklad V roku 2016 bol HDP v EÚ 14,9 bilióna EUR (14,9 milión miliónov EUR alebo 14 900 000 000 EUR). OK, môžete si povedať, je to obrovské množstvo, ale nevytvára o ničom.

Podobne ako väčšina iných štatistík, hodnota HDP za určité časové obdobie za konkrétnu ekonomiku sa stáva zaujímavejšou, keď ju porovnáme s niečím iným.

Ako možno porovnávať HDP krajín s rôznou veľkosťou?

Takéto bežné porovnanie je medzi HDP a počtom obyvateľov žijúcich v ekonomike, všetkých mužov, žien a detí spolu (pre viac informácií, pozri článok o štatistike obyvateľstva). Vydelením hodnoty HDP ekonomiky počtom obyvateľov dostávame podiel, ktorý sa nazýva HDP na obyvateľa.

Príklad V roku 2016 bolo v EÚ 510 miliónov obyvateľov. Ak vydelíme obrovskú hodnotu HDP (vyššie spomínanú) obyvateľstvom, výsledkom bude HDP na obyvateľa vo výške 29 000 EUR.

Teraz je to trochu ľahšie pochopiteľné, číslo nie je také veľké a môžeme si to predstaviť v porovnaní s tým, koľko niekto zarobí v práci napríklad za rok.

Ako sa dá analyzovať HDP v čase?

Ďalším spôsobom, ako analyzovať HDP, je porovnať HDP v jednom roku (alebo štvrtroku) s HDP v ďalšom roku (alebo štvrtroku), inými slovami, zistiť, ako sa vyvíja v čase. Môžeme to urobiť výpočtom miery zmeny. Toto sa často jednoducho nazýva **tempo rastu** (uvádza sa v %), keďže HDP zvyčajne rastie, ale ako vidíme v čase recesie alebo krízy, môže HDP tiež klesať.

HDP môžeme porovnať v jednom roku s HDP predchádzajúceho roka, alebo ešte ďalej dozadu, napríklad pred 5, 10, 20 alebo viac rokmi. Keď to však urobíme, budeme čeliť problému, že HDP sa meria v peňažnom vyjadrení (v eurách v eurozóne a v národných menách inde v rámci EÚ) a hodnota peňazí sa mení v čase, z dôvodu inflácie (t. j. bežné zmeny cien).

Keď vypočítavame HDP a porovnávame hodnoty medzi dvoma alebo viacerými rokmi, porovnávame ich s použitím cien z každého z týchto rokov (HDP 2016 v cenách z roku 2016, HDP 2015 v cenách z roku 2015 a tak ďalej); toto sa nazýva **HDP v nominálnom vyjadrení** alebo **HDP v bežných cenách**.

Ak teda máme údaje o HDP v bežných cenách za niekoľko rokov (časové rady), aby sme vedeli, ako sa ekonomika skutočne zmenila, musíme sa prispôsobiť cenovým zmenám použitím cenového indexu. Keď vykonáme túto úpravu, ide o defláciu údajov v bežných cenách a z takto upravených údajov môžeme vypočítať reálnu mieru zmeny (to sa označuje aj ako zmena objemu HDP). Keď počujeme alebo čítame, že HDP narástlo o určité množstvo alebo o určité percento, je to takmer vždy táto reálna zmena (alebo zmena objemu), ktorá sa uvádza.

Príklad HDP v EÚ bol v roku 2016 o 8,7% vyšší v porovnaní s rokom 2006 (o 10 rokov skôr) v **reálnom vyjadrení**, zatiaľ čo HDP v **bežných cenách** vzrástol o 21,1%. To znamená, že **menej ako polovica** rastu v **bežných cenách** bola spôsobená **reálnym** ekonomickým rastom a zvyšok bol spôsobený len infláciou (rastúce ceny). **Pozri vysvetlenie na obr.1.**

Obrázok 1: Reálny a nominálny vývoj HDP, EÚ, 2006-2016 (2006 = 100) Zdroj: Eurostat (nama_10_gdp)

Ako možno porovnávať HDP rôznych ekonomík?

Ako porovnáme dve ekonomiky na základe HDP, napríklad Nemecko a Francúzsko, dve najväčšie ekonomiky v eurozóne?

Príklad

V roku 2016 bol HDP Nemecka 3,1 bilióna EUR, kým Francúzsko malo 2,2 bilióna EUR. Keď vydělíme HDP obyvateľstvom, v Nemecku to predstavuje HDP vo výške 38,1 tis. EUR na obyvateľa, čo je o 14% viac ako

hodnota 33,3 tis. EUR na obyvateľa vo Francúzsku - **pozri graf č. 2**. Pri porovnávaní v čase (ako je uvedené vyššie) sa prispôbujeme zmenám cien, aby sme získali reálnu mieru zmeny a podobná situácia vzniká aj pri porovnávaní ekonomík, kde sa musíme prispôbiť rozdielom cenovej hladiny.

Zjednodušene povedané, množstvo tovarov a služieb, ktoré si môžete v priemere kúpiť v Nemecku s určitou sumou peňazí (povedzme 100 EUR), sa líši od toho, čo si môžete kúpiť v priemere vo Francúzsku s rovnakými peniazmi, napriek tomu, že tieto dva členské štáty používajú rovnakú menu.

Rovnako ako sme použili cenový index na defláciu HDP v čase, aby sme získali reálnu analýzu časových radov, môžeme použiť index cenovej hladiny na úpravu HDP, aby sme pomohli nášmu porovnaniu.

Na prispôbenie sa rozdielom cenovej hladiny medzi ekonomikami sa hodnota HDP v eurách prepočíta pomocou **parity kúpnej sily (PPP)**, špeciálneho výmenného kurzu, ktorý zohľadňuje rozdiely cenovej hladiny. Táto konverzia vytvára údaje, ktoré už nie sú počítané v eurách, ale v umelo vytvorenej mene nazývanej **štandard kúpnej sily (PPS)**, s ktorou by niekto mohol teoreticky kúpiť rovnaké množstvo tovarov a služieb v akejkoľvek ekonomike.

Príklad

Podľa dohovoru sa jedno euro rovná jednej PPS v priemere za EÚ ako celok, takže HDP v EÚ v roku 2016 predstavoval 14,8 bilióna EUR a PPS 14,8 bilióna EUR.

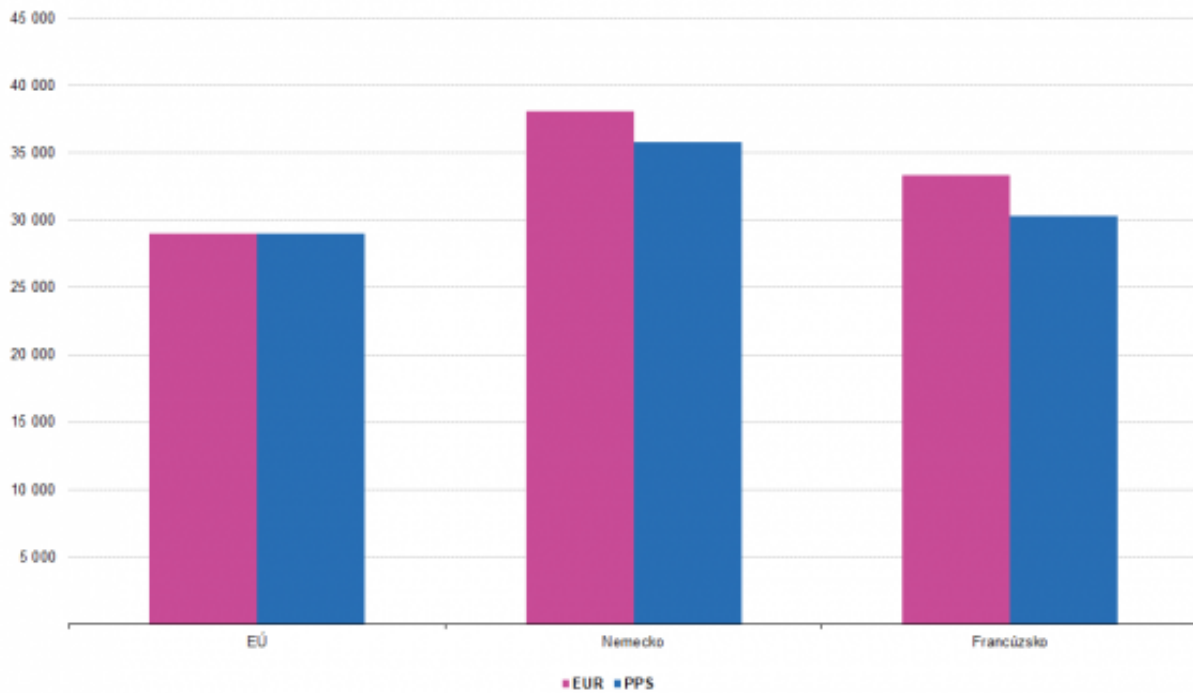
Keďže sa však cenové hladiny líšia v jednotlivých ekonomikách, konverzia na PPS vedie k HDP vo výške 3,0 bilióna PPS v Nemecku a 2,0 bilióna PPS vo Francúzsku; ako možno vidieť, obidve tieto čísla sú menšie ako čísla uvedené vyššie v eurách, pretože ceny v Nemecku a vo Francúzsku sú v priemere vyššie ako v EÚ ako celku.

To znamená, že v týchto dvoch členských štátoch si za 100 EUR môžete kúpiť menej, než v iných členských štátoch, ktoré majú nižšie cenové hladiny. Ak teraz tieto hodnoty vydělíme obyvateľstvom, vypočítame HDP na obyvateľa v PPS, ktorý zohľadňuje nielen rozdiely v cenových hladinách medzi ekonomikami, ale aj rozdiely vo veľkosti ich obyvateľstva.

Príklad

V roku 2016 bol HDP na obyvateľa v Nemecku 35,8 tis. PPS, čo je o 18% viac ako PPS vo Francúzsku 30,3 tis. – **pozri obrázok 2**.

Úprava HDP na 1 obyvateľa kvôli rozdielom cenovej hladiny zvýšila rozdiel v HDP na obyvateľa medzi Nemeckom a Francúzskom v roku 2016 zo 14% v eurách na 18% v PPS; to odráža skutočnosť, že priemerná cenová hladina vo Francúzsku bola v roku 2016 vyššia ako v Nemecku.

Zdroj: Eurostat (nama_10_pc)

Obrázok 2: Hrubý domáci produkt (HDP) v trhových cenách na obyvateľa v roku 2016 Zdroj: Eurostat (nama_10_pc)

Späť k [Štatistika pre začiatočníkov — úvod](#)

Other articles

Súvisiace články v **Statistics 4 beginners**:

- [Výpočet HDP](#)

-

Súvisiace články v **Statistics Explained** :

- [Všetky články Statistics Explained o národných účtoch a HDP](#)
- [Národné účty a HDP](#)
- [Základ národných účtov](#)
- [Národné účty – prehľad](#)

Slovník pojmov v **Statistics Explained** :

- [Hrubý domáci produkt \(GDP\)](#)
- [Pridaná hodnota](#)
- [Medzispotreba](#)
- [Európska únia \(EÚ\)](#)

- Rezidentskí výrobcovia
- Spotreba kapitálu
- Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach
- Enviromentálne účty
- Hrubý národný produkt (HNP))
- Podiel
- Nadnárodný podnik
- Štrukturálne fondy

External links

- Brožúra *To understand economic growth* INSEE France
- Vizualácia *GDP and me* ONS United Kingdom
- Vizualácia HDP INE Spain
- Vizualácia *National Accounts* Statistics Finland